

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Οικονομικών

Θέμα: Παροχή ρευστότητας στην οικονομία

Ριζικές είναι οι ανακατατάξεις στο ελληνικό τραπεζικό τοπίο και λόγω της κρίσης. Η ελληνική τραπεζική αγορά έσπασε σε τέσσερα κομμάτια (τους λεγόμενους τέσσερις συστημικούς πυλώνες), την Εθνική Τράπεζα (εξαγορά First Business Bank, απορρόφηση Probank), Τράπεζα Πειραιώς (εξαγορές: Γενικής, Νέας Αγροτικής, Millennium, ελληνικών καταστημάτων κυπριακών τραπεζών: Κύπρου, Λαϊκής, Ελληνικής), Eurobank (εξαγορές: Νέα Proton, Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο), και Alpha (εξαγορά: της Εμπορικής τράπεζας). Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες έχουν ανακεφαλαιοποιηθεί ξεχωριστά, ενώ το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) αποτελεί το μεγαλύτερο μέτοχό τους. Τρεις από τις τράπεζες κατάφεραν να προσελκύσουν τουλάχιστον 10% του απαραίτητου κεφαλαίου από ιδιωτικά κεφάλαια και που συνεπώς θα παραμείνουν κάτω από ιδιωτικό έλεγχο, ενώ μια από τις τράπεζες έχει ανακεφαλαιοποιηθεί πλήρως από το ΕΤΧΣ (Eurobank). Το ΕΤΧΣ κατέχει το 89% των ιδίων κεφαλαίων της Εθνικής το υπόλοιπο οι ιδιώτες επενδυτές, το 80,5% της Τράπεζας Πειραιώς και οι ιδιώτες επενδυτές το 19,5%, το 98% της Eurobank και οι ιδιώτες επενδυτές το υπόλοιπο, το 89,0% της Alpha και οι ιδιώτες επενδυτές το υπόλοιπο. Μετά την ανακεφαλαιοποίηση τα ίδια κεφάλαια των τεσσάρων συστημικών τραπεζών ανέρχονται σε: Εθνική Τράπεζα 5,3 δις ευρώ, Τράπεζα Πειραιώς 8,8 δις ευρώ, Eurobank 4 δις ευρώ και Alpha 7,7 δις ευρώ.

Μετά τις εξαγορές και συγχωνεύσεις που έγιναν, η Εθνική εμφανίζει ενεργητικό 110 δις ευρώ, η Τράπεζα Πειραιώς 100 δις ευρώ, η Alpha 72 δις και η Eurobank 79,4 δις ευρώ. Αν αφαιρεθούν οι προβλέψεις που έχει εγγράψει η κάθε τράπεζα, τότε η Εθνική εμφανίζει καθαρό ενεργητικό 96 δις ευρώ (προβλέψεις 8 δις ευρώ) η Τράπεζα Πειραιώς 88 δις ευρώ (προβλέψεις 12 δις ευρώ) η Eurobank 72 δις ευρώ (προβλέψεις 7,4 δις ευρώ) και η Alpha 61 δις ευρώ (προβλέψεις 11 δις ευρώ). Ουσιαστικά πρόκειται για τέσσερις ισότιμες μεταξύ τους τράπεζες, οι οποίες καλούνται να παίξουν το ρόλο για τον οποίο προορίζονται, να παρέχουν δηλαδή την απαιτούμενη ρευστότητα στην οικονομία (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) και που είναι αναγκαία ιδίως για την ανασυγκρότηση και λειτουργία του παραγωγικού της τομέα.

Η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών πραγματοποιήθηκε με κεφάλαια του ΕΤΧΣ, τα οποία έχουν παραχωρηθεί με εισφορά σε είδος (συγκεκριμένα με εισφορά ομολόγων εκδόσεως του EFSF). Το ύψος των κεφαλαίων τα οποία δανείστηκαν από τον EFSF ανήλθε σε 50 δις ευρώ και που έχουν προστεθεί στο ελληνικό δημόσιο χρέος. Από αυτά τα 50 δις, τα 37 δις ευρώ χρησιμοποιήθηκαν για να καλύψουν το απαιτούμενο ύψος των ιδίων κεφαλαίων. Τα υπόλοιπα (13 δις) παραμένουν ως αποθεματικό σε περίπτωση που αυξηθούν οι μελλοντικές ανάγκες. Τα κεφάλαια αυτά που χρησιμοποιούνται για την ανακεφαλαιοποίηση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση δανείων και γενικά για την ενίσχυση της ρευστότητας στην οικονομία, και παρά τα όσα κατά καιρούς έχετε πει, καθώς πρόκειται για κεφάλαια που αφορούν στη φερεγγυότητα (κάλυψη κεφαλαιακών αναγκών) της κάθε τράπεζας.

Η ανάγκη νέων κεφαλαίων για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα – πέρα της συντελεσθείσας ήδη ανακεφαλαιοποίησης - μπορεί να εμφανισθεί ανά πάσα στιγμή, κι ενόσω το τραπεζικό σύστημα συνεχίζει να παράγει μη αποτελεσματικά δάνεια ή δάνεια σε επισφάλεια (βλ. συνεχιζόμενη ύφεση). Μπορεί να υπάρχει η πρόβλεψη του αποθεματικού, παρόλα αυτά όμως από τη στιγμή που η οικονομία δεν έχει αρχίσει να κινείται έτσι ώστε να παράγεται νέο εισόδημα, να παραχθούν αποταμιεύσεις και οι οποίες θα μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν για την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων δανειακών υποχρεώσεων, το πιο πιθανό είναι να αυξάνονται τα επισφαλή δάνεια και επομένως να αυξάνονται και οι ανάγκες των τραπεζών για νέα κεφάλαια.

Η διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία όμως δεν λειτουργεί χωριστά αλλά συναρτάται από το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο στην περίπτωση της χώρας μας δεν είναι καθόλου θετικό.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΛΙΑ – ΤΣΑΡΟΥΧΑ
ΣΤ' Αντιπρόεδρος Βουλής των Ελλήνων

Όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, η Τράπεζα της Ελλάδος υπολογίζει, ότι αυξήθηκαν σε ένα τρίμηνο (Δεκέμβριος 2012 - Μάρτιος 2013), κατά 7,3 δις ευρώ, ενώ στο σύνολό τους έχουν φθάσει στα 63,4 δις ευρώ και διαμορφώνονται στο 27,8% επί του συνόλου των δανείων που έχουν χορηγηθεί. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τρόικας, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανήλθαν την ίδια περίοδο στο 29% του συνόλου των δανείων. Επισημαίνει μάλιστα ότι το ποσό των 50 δις ευρώ του προγράμματος για τον χρηματοπιστωτικό τομέα ήταν αρκετό για να καλύψει το κόστος της ανακεφαλαιοποίησης και εξυγίανσης των ελληνικών τραπεζών και αναμένεται να παράσχει επαρκή αποθέματα για την προγραμματισμένη άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) και τα οποία θα εξετάσουν την αξιοπιστία των αποθεμάτων φερεγγυότητας των ελληνικών τραπεζών στο πλαίσιο του επικαιροποιημένου προγράμματος μακροοικονομικής. Αυτό σημαίνει, ότι τα αποθέματα φερεγγυότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι επαρκούν. Εάν μάλιστα επαληθευθεί το σχέδιο της Κομισιόν, το μεγαλύτερο μέρος του ποσού των 13 δις ευρώ που έχουν απομείνει στο ΕΤΧΣ να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη των όποιων χρηματοδοτικών αναγκών παρουσιασθούν από το δεύτερο εξάμηνο του 2014 για τη χώρα, τότε και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα θα εισέλθει στη λογική διάσωσης του bail-in, και με ό,τι αυτό συνεπάγεται...

Η έκθεση επισημαίνει, ότι «οι ελληνικές αρχές αναμένεται να ολοκληρώσουν τον Ιούλιο μια συνολική στρατηγική για τον τραπεζικό τομέα, η οποία θα περιγράφει το στοχοθετημένο μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο τοπίο του τραπεζικού τομέα για να δημιουργήσει μια πιο λιτή, οικονομικά αποδοτική, ανταγωνιστική και ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια του τραπεζικού τομέα». Με άλλα λόγια δηλαδή, συνεχίζει η πορεία απομόχλευσης στην οποία έχει οδηγηθεί ο τραπεζικός κλάδος αλλά αυτή τη φορά με ίδια απόφαση και μέσα, απομόχλευση που μπορεί να οδηγήσει και σε αποχώρηση από ορισμένες βαλκανικές αγορές.

Επίσης οι ελληνικές τράπεζες είναι αναγκαίο να αποκτήσουν εκ νέου πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά προκειμένου να μειώσουν την εξάρτηση από τη χρηματοδότηση της ΕΚΤ και από τον μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, κατά 4,26 δις ευρώ μειώθηκε η χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ, φθάνοντας τα 61,14 δις ευρώ τον Ιούνιο του 2013 ενώ η αντίστοιχη χρηματοδότηση από τον ELA αυξήθηκε κατά 930 εκατ. ευρώ, στα 20,8 δις ευρώ. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ τον Μάιο ήταν στα 65,39 δις ευρώ, έναντι 19,93 δις ευρώ που ήταν η αντίστοιχη χρηματοδότηση από τον ELA για τον ίδιο μήνα.

Οι καταθέσεις, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ, τον Μάιο 2013 ανήλθαν σε 181,3 δις ευρώ, έναντι 185,9 δις ευρώ το Μάρτιο 2013 και 165,9 δις ευρώ τον Αύγουστο του 2012. Η αύξησή τους, και σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, είναι συνάρτηση της αύξησης του ρυθμού της αποταμίευσης και που προϋποθέτει αύξηση του ΑΕΠ και σχετικό περιορισμό του ρυθμού της κατανάλωσης. Η επιχειρηματολογία σας για επιστροφή των καταθέσεων που έφυγαν από την χώρα κατά τη διάρκεια της κρίσης μπορεί να φαίνεται εκ πρώτης όψεως λογική ωστόσο δεν είναι ρεαλιστική τουλάχιστον για την παρούσα φάση. Όσον αφορά τις χορηγήσεις, επίσης παρουσιάζουν μείωση την περίοδο Μαΐου 2012-2013 σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, και δεν προβλέπεται να αυξηθούν στο προσεχές μέλλον δίχως μάλιστα πρώτα την (οικονομική και όχι μόνο δημοσιονομική) σταθεροποίηση και μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας.

Ενόψει των ανωτέρω,

Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

Μπορεί η ανακεφαλαιοποίηση να έδωσε λύση σε ένα σοβαρότατο πρόβλημα αυτό καθ' αυτό του τραπεζικού τομέα, ωστόσο η δυναμική των εν εξελίξει γεγονότων τον φέρνει αντιμέτωπο με πολλά άλλα προβλήματα που αφορούν και πάλι στον ίδιο και στην οργάνωση της λειτουργίας του. Συμφωνείτε επομένως, ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε καμία πρόοδο, στο προσεχές μέλλον, για παροχή ρευστότητας προς την οικονομία, που αποτελεί άλλωστε και τον μόνο λόγο που υπάρχουν και λειτουργούν οι τράπεζες;

Αθήνα, 29 Ιουλίου 2013

Η Ερωτώσα Βουλευτής

Μαρία Κόλλια Τσαρουχά
ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων
Βουλευτής Ν. Σερρών